

GÜNEY KORE VE JAPONYA'DA E-DEVLET SİSTEMLERİ: KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA

Müslüm YILDIZ¹

Özet

E-devlet sistemleri, özellikle gelişen teknolojinin de yardımıyla her geçen gün daha geniş uygulama alanları bulmaktadır. Birçok devlet, e-devlet uygulamalarının; zaman ile mekân açısından ekonomik ve etkili bir yöntem olması, bürokrasi ve personel ihtiyacını azaltması, şeffaflığı artırarak yolsuzluğu önlemesi nedenleriyle bu alanda birbiriyle yarışmakta ve rekabet etmektedir. Söz konusu rekabet sürecinde ülke örneklerinin karşılaştırılması mevcut e-devlet sistemlerinin yeniden yapılandırılması açısından önem taşımaktadır. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemleri arasında yer alan vaka analizi olarak tasarlanmış olup vaka olarak Güney Kore ve Japonya ülkelerindeki e-devlet sistemleri karşılaştırmalı kamu yönetimi disiplini çerçevesinde ele alınmıştır. Bu kapsamda, hükûmet belgelerinden, Birleşmiş Milletler tarafından yürütülen e-devlet araştırmalarından ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği tarafından yayımlanan bilgi toplumunun ölçülmesi raporlarından elde edilen veriler doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak Güney Kore ve Japonya'daki e-devlet sistemleri ve uygulamaları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ile bunların nedenleri ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: E-devlet, E-devlet Sistemleri, Japonya, Güney Kore.

Jel Kodları: H19, H83, N70, O38

Alındığı Tarih: 10.11.2021 / Kabul Edildiği Tarih: 08.12.2021 / Açık Erişim Tarihi: 27.12.2021

E-Government Systems in the Republic of Korea and Japan: A Comparative Study

Abstract

E-government systems are finding wider implementation areas day by day, especially with the help of developing technology. Many governments compete with each other in the field of e-government, because it is an effective and economical method in terms of place and time, reduces red tape and the need for personnel, and prevents corruption by increasing transparency. Comparison of country examples in the said competition process is important in terms of restructuring existing e-government systems. This study was designed as a case study, which is among the qualitative research methods, and the e-government systems in South Korea

¹ İstanbul Medeniyet Üniversitesi, yildizmuslum@outlook.com.

and Japan were discussed within the framework of the comparative public administration discipline. In this context, the data obtained from government documents, e-government research conducted by the United Nations, and information society measurement reports published by the International Telecommunication Union were analyzed by document analysis method. As a result, the similarities and differences between e-government systems and applications in South Korea and Japan and their reasons are presented.

Keywords: E-government, E-government Systems, Japan, The Republic of Korea.

Jel Codes: H19, H83, N70, O38.

1. Giriş

Özellikle 1980’li yıllardan itibaren bilgisayar ve internet başta olmak üzere bilgi ve iletişim teknolojilerinde meydana gelen gelişmeler toplumsal yaşamdan ekonomiye kadar pek çok alandaki değişimi de beraberinde getirmiştir. Söz konusu değişimlerden devletler de etkilenmiş ve artan vatandaş talepleri, devletlerin vatandaşlara yaklaşımlarını yeniden ele almasını gerekli kılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak vatandaşlara daha kaliteli ve ulaşılabilir bir biçimde hizmet sunmak amacıyla çeşitli e-devlet sistemleri ve uygulamaları geliştirilmiştir. E-devletin temel ilkesi, kamusal hizmet sunum süreçlerini daha bütüncül hâle getirmek ve ülke genelinde etkin kaynak kullanımını sağlamak için finansal maliyetler ile işlem sürelerini azaltarak kamu sektörünün iç işleyişini iyileştirmek ve şeffaflığı artırmaktır. E-devlet kavramının basitçe devletin interneti ve bilgi iletişim teknolojilerini kullanarak hizmet sunması olarak tanımlanması günümüzde geçerliliğini yitirmiştir. Zira ilerleyen süreç içerisinde e-devletin de kapsamı genişlemiş ve e-devlet yalnızca devletin vatandaşlara hizmet sunduğu bir portal olmaktan çıkarak vatandaşlar ve işletmeler gibi diğer paydaşların devlete ve birbirlerine karşı olan sorumluluklarını yerine getirebildiği bir araç hâline gelmiştir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin beraberinde getirdiği elektronikleşme ve dijitalleşme, kamu hizmeti sunumunun verimliliği söz konusu olduğunda ciddi bir kaldıraç işlevi görmektedir. Gerek devlet içerisinde gerekse yönetim süreçlerinde elektronikleşme ve dijitalleşme, devletin her seviyesinde hesap verebilir, kapsayıcı ve etkili kurumların oluşturulmasına katkı sunmaktadır. Bu nedenle modern devletler, e-devlet konusunda daha hızlı bir dönüşüm geçirme telaşı içerisinde (UN, 2020: 1). Bu durum ise kamu hizmetlerinin sürdürülmesi noktasında bir rekabet ortamı yaratmıştır (Moon, 2002). Söz konusu rekabet süreci ise devletler arası bir yarışa dönüşmektedir. Birleşmiş Milletler (BM), bu yarışın önde gidenlerini ve geride kalanlarını belirlemek amacıyla çeşitli araçlar geliştirmiştir.

Bu çalışmada, karşılaştırmalı kamu yönetimi çerçevesinde BM tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen e-devlet araştırmasında 193 ülke arasında 2. sırada yer alan Güney Kore² ve 14. sırada bulunan Japonya'daki e-devlet sistemleri ve uygulamaları ele alınmaktadır. Zira bu iki ülkenin; buldukları coğrafya, insani gelişmişlik düzeyleri ve gelir dağılımı bağlamındaki konumları birbirine oldukça yakınlık göstermektedir. Nitekim Güler (Birgül A., 2004: 6) tarafından karşılaştırılacak ülkelerin ve olguların belli bir derecede benzerlik taşıması gerektiği vurgulanmaktadır. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından hazırlanan İnsani Gelişmişlik Endeksi'nin 2019 yılı verilerine göre Japonya 19. sırada yer almaktayken Güney Kore 23. sırada yer almaktadır (UNDP, 2020). Ayrıca gelir eşitsizliğini ölçmek için kullanılan Gini katsayısı açısından 2018 yılı verilerine göre Güney Kore'nin sahip olduğu 0.345 değeri ile Japonya'nın sahip olduğu 0.334 değeri göz önüne alındığında bu iki ülkenin gelir dağılımı konusunda dengeli ve birbirine oldukça benzer olduğu anlaşılmaktadır (OECD, 2018). Diğer yandan Japonya'nın kişi başına düşen gayrisafi milli hasılası yaklaşık 39.500 ABD doları ile Güney Kore'nin sahip olduğu değerden yaklaşık 8.000 ABD doları yüksektir (World Bank, 2020). Peki coğrafya, insani gelişmişlik düzeyleri ve gelir dağılımı konularındaki benzerliklere ve Japonya'nın kişi başına düşen GSMH konusundaki önemli üstünlüğüne rağmen e-devlet söz konusu olduğunda Güney Kore'nin ciddi başarısı ve iki ülke arasındaki fark nereden kaynaklanmaktadır? Araştırma kapsamında bu soruya yanıt bulabilmek amacıyla Güney Kore ve Japonya'daki e-devlet uygulamaları arasındaki benzerlikler ile farklılıklar ve bunların sebepleri incelenmiştir. Bu bağlamda ilgili literatürden, hükümet belgelerinden, Birleşmiş Milletler tarafından yürütülen e-devlet araştırmalarından ve Uluslararası Telekomünikasyon Birliği tarafından yayımlanan bilgi toplumunun ölçülmesi raporlarından elde edilen veriler doküman incelemesi yöntemi ile analiz edilmiştir.

2. E-Devlet Kavramı ve E-Devlet Uygulamaları

1990'lı yılların başından itibaren bilgiyi üreten, dönüştüren ve işleyen, kamu taleplerine daha hızlı cevap verebilecek donanımına sahip, bilgiye dayalı bir devlet yapısına ihtiyaç duyulmuştur. Bu yeni devlet yapısı, bilgi toplumu tarafından desteklenen, bilgi ve iletişim teknolojileri ile güçlendirilen ve elektronik uygulamalarla hız kazanan elektronik devlet (e-devlet) biçiminde kendini göstermiştir. E-devlet kavramı geniş anlamda kamu kurumları tarafından kullanılan tüm bilgi ve iletişim teknolojisi platformlarını ve uygulamalarını içerecek bir sistem biçiminde tanımlanabilmekteyken daha dar anlamda devlet ile vatandaşlar, işletmeler

---

² Resmî adı Kore Cumhuriyeti olsa da bu çalışmada Türkiye'deki yaygın kullanım tercih edilmiştir.

ve sivil toplum kuruluşları arasındaki elektronik etkileşim olarak tanımlanabilmektedir. E-devlet modeli, vatandaşlara daha kaliteli, daha hızlı, daha ekonomik ve daha iyi hizmet sunduğu düşünülen, devleti kamu hizmetlerinin sunumunda katlanmak zorunda olduğu ek maliyetlerden kurtaran ve daha az girdiyle daha çok çıktı üretmeyi mümkün kılan bir devlet modelini tanımlamaktadır Böylelikle çok yönlü olarak verimlilik artarken kırtasiyecilik gibi olumsuz uygulamalar da azaltılmaktadır. Devletler, elektronik sistemleri kullanarak daha kaliteli hizmetleri daha hızlı, daha uygun maliyetli ve uygun yollarla sunabilmektedir. Bu sayede zaman ve mesafe engelleri ortadan kaldırılmakta, vatandaşların ihtiyaç duyduğu bilgi ve hizmet her yerde ve zamanda sunulabilmektedir (UN & ASPA, 2002: 1; Demirel, 2006: 111; Günal, 2018: 353). Böyle bir sistemin bir diğer olumlu sonucu da vatandaşları ve devleti yolsuzluktan koruması ve aynı zamanda kötü yönetim, ticari durgunluk, kötü yönetim ve diğer olumsuz sonuçları azaltmasıdır (Ghayur, 2006: 1011).

E-devlete geçiş süreci; merkezî, bürokratik, kâğıt tabanlı, kişisel olmayan, yüksek işlem maliyetli ve kapalı bir geleneksel devletten, adem-i merkezileşmiş, dijital, kişiselleştirilmiş, vatandaş odaklı, düşük işlem maliyetli ve açık bir bilgi tabanlı devlete geçiş sürecini yansıtmaktadır (Güenal, 2018: 353-354). Bu alanda her geçen gün farklı bir ilerleme kaydedilmektedir. Örneğin yakın gelecekte yapay zekâ teknolojisinin e-devlet sistemlerine entegrasyon sürecinin gerçekleşmesi beklenmektedir.

E-devlet sistemlerinin gelişimi konusunda çeşitli yazar ve kurumlar farklı tespitlerde bulunsa da Layne ve Lee'nin (2011: 123-134) bu konuda belirleyici olduğu kabul edilebilir. Adı geçen yazarlara göre e-devletin temel olarak dört aşamada geliştiği ifade edilebilir. İlk aşama olan “kataloglama” sürecinde devletler bir web sitesi oluşturur. Burada daha çok devletin özellikleri ile hizmetleri tanıtılmaktadır ve indirilebilir formlar bulunmaktadır. İkinci aşama olan “işlem” sürecinde vatandaşlar devletin veri tabanına erişebilmekte verileri keşfedebilmekte ve bu veriler ile etkileşime girebilmektedir. Örneğin yalnızca bir formu indirip bu formu bir kamu kurumuna götürmek yerine form çevrim içi olarak doldurulabilmektedir. Üçüncü aşama olan “dikey entegrasyon” aşamasında mevcut süreçlerin dijitalleştirilmesinden ziyade kamu hizmetlerinin dönüşümü ön plana çıkmaktadır. Burada farklı düzeydeki yönetim birimleri birbirine bağlanmakta veya en azından birbirleri ile iletişime geçmektedir. Vatandaşlar tek bir giriş noktasından yerel yönetim, eyalet ve merkezî yönetim düzeylerindeki benzer işlevlerdeki hizmetlere erişebilmektedir. Sonuncu aşama olan “yatay entegrasyon” sürecinde ise farklı işlevlere sahip tüm kamu kurumlarının birbirine bağlanması söz konusudur.

Böylelikle vatandaşlar tüm kamu kurumları ile tek bir noktadan etkileşime girebilmektedir. Bu aşamada vatandaşlar gerçek anlamda tek duraklı hizmet sunumundan faydalanabilmektedir.

BM (2003, 133-134) e-devlet sistemlerinin üç tür elektronik etkileşimi kapsadığını varsaymaktadır. Her ne kadar farklı yazarlar (Brown ve Brudney, 2001: 1'den aktaran: Yıldız, 2007: 650-651; Ndou, 2004: 5-6; Günal, 2018: 355) tarafından söz konusu etkileşimin türleri ve taraftarları çeşitlendirilmiş olsa da temel olarak üç etkileşimden bahsedilebilir. İlk etkileşim, vatandaşların devlet bilgilerine ve hizmetlerine çevrim içi olarak erişebildiği devletten tüketiciye/vatandaşa [Government-to-Consumer/Citizen (G2C)] doğru ortaya çıkan etkileşimdir. Bu yönüyle e-devlet uygulamaları, insanların kamu hizmetlerinin tüketicileri ve vatandaşlar olarak devletle etkileşimini (kamu hizmetlerinin sunumuyla ilgili danışma ve karar alma sürecine katılım gibi) kolaylaştırmak için tasarlanmış girişimleri içermektedir. Bu etkileşim türü tüm toplum ile birlikte sivil toplum kuruluşları gibi örgütleri de kapsamaktadır. İkinci etkileşim ise özel sektörün hükümetle etkileşime girmesini sağlayan devletten işletmeye [Government-to-Business (G2B)] doğru oluşan etkileşimdir. Bu kapsamdaki e-devlet uygulamaları; ödemeler, mal ve hizmet satın alınması ve satış süreçleri gibi özel işlemleri ve iş kolu odaklı hizmetlerin sağlanmasını ihtiva etmektedir. Sonuncusu ise devlet kurumlarının kendi aralarında ortaya çıkan ve devletten devlete [Government-to-Government (G2G)] gerçekleşen etkileşimdir. Bu doğrultudaki e-devlet uygulamaları, devlet aktörleri arasında veri paylaşımını ve elektronik alışverişi içerir. Bu durum, hem merkezî yönetime bağlı kurumlar arası bilgi ve hizmet alışverişlerini hem de merkezî yönetim ile yerel yönetimler arasındaki alışverişleri kapsamaktadır. Ayrıca buradaki devlet ifadesinin; yasama, yürütme ve yargı organlarını kapsadığı da ifade edilmelidir.

E-devlet, bilgi teknolojisini ve özellikle interneti kullanarak vatandaşlara, işletmelere ve diğer devlet kurumlarına sunulan kamu hizmetlerini iyileştirmede kullanılan devlet araçlarından biridir. Bu aynı zamanda vatandaşlar, işletmeler ve diğer devlet kurumlarının birbirleriyle etkileşime girmesine de olanak tanımaktadır (Salsabila & Purnomo, 2017). Başka bir ifadeyle burada iki taraflı bir etkileşimden ziyade çok yönlü ve aktörlü bir etkileşim söz konusudur. E-devlet, çevrim içi karakteri nedeniyle; erişilebilir, uygun maliyetli ve güvenilir bir internet bağlantısı gerektirmektedir. Özellikle genişbant internet, dijital dönüşümün ve e-devletin sağlanmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Güney Kore ve Japonya, sabit genişbant nüfuzunda dünyada ilk on ülke arasında yer almaktadır (UN, 2020: 66). Ayrıca 5G

teknolojilerinin ilk uygulayıcıları olması beklenen ülkeler Güney Kore, Çin, Japonya ve ABD'dir (UNCTAD, 2021: 114).

Ülkelerin e-devlet gelişimlerinde ulusal inovasyon stratejilerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Birçok ulusal inovasyon stratejisi, öncelikli alanlar olarak yapay zekâ, büyük veri ve nesnelerin internetine öncelik vermektedir. Ulusal inovasyon stratejileri; dijital toplum, bilgi toplumu veya bilgi ekonomisine yönelik genel ulusal yaklaşımların bir parçası olarak düşünülmektedir. Bu planların üretilmesinde bir dereceye kadar katılım olsa da kamu kurumlarının bu alanda ağırlığı bulunmaktadır. Örneğin Japonya'da kamu kurumları arasında uygun uygulamaların değerlendirilmesini sağlamak için kısmen “Yapay Zekâ Teknolojisi için Stratejik Konsey” kurulmuştur. Bu kurul vasıtasıyla kamu hizmetlerinin herkesin her an erişebileceği ve kullanılabileceği biçimde tek elden sunumu hedeflenmektedir. Güney Kore ise sosyal sorunları çözmek ve böylece bir pazar oluşturmaya yardımcı olmak için yeni bilgi teknolojilerinin önce kamu sektöründe uygulanmasını önermektedir (UNCTAD, 2021: 54). Takip eden bölümlerde her iki ülkenin inovasyon stratejilerine ilişkin daha ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

3. Güney Kore'de E-Devlet

E-devlet sisteminin Güney Kore'de iki nedenden dolayı başlatıldığı ifade edilebilir. İlk olarak kamu hizmetinde reform yapmak ve hükûmette şeffaflığı artırmak amaçlanmıştır. İkinci olarak ise ekonomik paradigmayı teknoloji aracılığıyla, endüstriyel temelli bir büyüme ekonomisinden bilgi tabanlı ekonomiye ve bilgi temelli bir topluma kaydırmak hedeflenmiştir. Ayrıca belirtmek gerekir ki bu süreçteki odak noktası yalnızca yeni bir teknolojiye uyum sağlamak olmamıştır. Bunun ötesinde, kamu hizmetlerini geliştirerek vatandaşa daha verimli bir biçimde hizmet etmek önceliklendirilmiştir (Kim & Choi, 2016: 13).

Güney Kore'deki bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, vatandaşlara güvenilir hizmet sunma fırsatlarını genişletmiştir. 1990'larda Güney Kore'deki bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimi ABD ve İngiltere gibi ülkelere kıyasla oldukça geride kalmıştır (Almunawar vd. 2011: 67). Ancak daha sonra bu fark hızlı bir biçimde kapanmış ve Güney Kore aşağıda ayrıntılı olarak değinilecek olan BM E-Devlet Araştırmasında bu ülkelerle birlikte pek çok gelişmiş ülkeyi geride bırakmıştır.

Güney Kore'nin bilgi ve iletişim teknolojilerinde geriden gelmesinin en büyük nedeni Kore Savaşı olmuştur. Büyük bir yıkıma neden olan Kore Savaşı'nın ardından Güney Kore ekonomisi toparlanma sürecine girmiş ve 1960'lı yıllarla birlikte başlayan gayri safi milli

hasıladaki artış 1980’li yıllarla birlikte önemli bir ivme kazanmıştır. Bu dönemde kamu sektörü tarafından desteklenen teknoloji yoğun yatırımların etkisiyle Güney Kore, 2000’li yıllarda gelişmiş ülkeler arasına girmiştir. İç karışıklıklar nedeniyle sanayi devrimine geç uyum sağlayabilen Güney Kore, kamu sektörü destekli yatırımlarla bilgi iletişim teknolojileri alanında gerçekleşen devrime kolaylıkla uyum sağlamış ve bilgi toplumu olma noktasında önemli bir ilerleme kaydetmiştir. Örneğin Güney Kore’deki gençlerin yüzde 99,8’i 2020 yılı itibarıyla en az beş yıldır çevrim içi arenaya erişebilmektedir. Bununla birlikte her on Koreliden dokuzu dijital devlet hizmetlerini kullanmaktadır ve çoğu hizmete çevrim içi arama yoluyla erişilmektedir. Sonuç olarak ülkedeki kamu yönetimi sistemi kapsamında ekonomik ve toplumsal alandaki gelişmelere paralel olarak bilgi toplumunu tamamlayacak biçimde güçlü bir e-devlet yapısı oluşturma yoluna gidilmiştir (Sadioğlu & Erdinçler, 2020: 61-62; UN, 2020: 66). Kuşkusuz ekonomik olarak gelişmemiş bir ülkenin gerek bilgi ve iletişim teknolojilerine gerekse e-devlet yatırımlarına bütçe ayırması mümkün değildir. Ancak elbette burada ekonomik kalkınma tek başına yeterli olmamaktadır. Toplumsal kalkınmanın gerçekleşmediği ve bilgi toplumunun yeterince gelişmediği bir ülkede ekonomi gelişse dahi e-devlet uygulamaları yaygınlaşmayacaktır.

3.1. Tarihsel Süreç İçerisinde Güney Kore’de E-Devlet

Güney Kore’de bilgi teknolojilerine yönelik ilk büyük girişimler, 1980’de bir askeri darbeyle kurulan Beşinci Cumhuriyet’e kadar uzanmaktadır. Chun yönetimindeki yeni hükûmet tarafından 1983 yılında Bilgi Endüstrisini Geliştirmek için Başkanlık Komitesi kurulmuştur. Bu Komitenin ana görevi, yalnızca bilgi endüstrisine değil, aynı zamanda bilgi teknolojilerinin genel kullanımına da odaklanarak hükûmet faaliyetlerini finanse etmek, planlamak ve koordine etmek olarak belirlenmiştir. Komite tarafından önerilen ve 1984 yılında hayata geçirilen Ulusal Beş Temel Bilgisayar Ağı Planı (the Plan for the National Five Basic Computer Networks-NFBCN), hükûmeti bilgilendirmeye yönelik ilk büyük girişim olarak kabul edilmektedir. Bu planla hükûmet; bankacılık sektörü, kamu yönetimi, ulusal savunma, eğitim ve araştırma ile emniyet hizmetleri alanlarında ülke çapında bilgisayar ağları kurmayı hedeflemiştir (Ahn, 1999: 620’den aktaran: Choi, 2010: 474). 1980’lerin ortalarında ortaya çıkan NFBCN, aynı yıllarda uygulanan Ulusal Temel Bilgi Sistemi projesi ve 1980’lerin sonlarında hayata geçirilen Güney Kore Bilgi Altyapısının Kurulması için Kapsamlı Plan projesi aracılığıyla hükûmet, yüksek hızlı bir iletişim ağı kurmuş ve e-devlet için temel oluşturmak amacıyla ikametgâh, gayrimenkul ve araç kayıtları gibi önemli bilgiler dijital formatta depolanmıştır (Chung, 2015:

108). Buradaki asıl amacın vatandaşlardan ziyade kamu personelinin bu bilgilere kolaylıkla erişmesi ve böylelikle hizmet kalitesinin ve süresinin iyileştirilmesi olduğu ifade edilebilir.

Güney Kore, 1986 yılında kabul edilen ve 1987 yılında yürürlüğe giren Bilgi ve İletişim Ağı Kullanımının Teşvik Edilmesi ve Bilginin Korunması Hakkında Kanun ile bilgi ve iletişim teknolojilerinin geliştirilmesi konusunda önemli bir adım atmıştır. Ancak yeni sistemin hayata geçirilmesi ve benimsenmesi 1997 yılına kadar ertelenmiştir. Bu süreçte hem devlet kurumları hem de özel sektör kuruluşları arasında bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı teşvik edilmiştir. Güney Kore için o yıllarda bilgi ve iletişim teknolojileri, yolsuzluk ve kayırmacılıkla mücadelenin önemli bir aracı olarak görülmüştür. (Salsabila & Purnomo, 2018: 45-47). Zira dijital formata dönüştürülen kayıtlar aynı pozisyondaki birçok kamu personeli tarafından görülebilmekte ve üzerlerinde yapılan değişiklikler kolaylıkla izlenebilmektedir. Bu durum belgeler üzerinde kanuna aykırı bir biçimde değişiklik yapılmasının önüne geçmektedir.

Dijital devletin gelişimi için kritik yıl, internet çağında gündemi belirlemek ve devletin dijitalleşme sürecindeki ilerlemesini izlemek için E-devlet Özel Komitesi'nin bir kamu-özel ortaklığı olarak doğrudan Güney Kore Cumhurbaşkanlığı Ofisi gözetimi altında kurulduğu 2001 yılı olmuştur. Bu Komite merkezî yönetime bağlı kurumlar ile farklı yönetim kademeleri arasında e-devlet sistemlerinin geliştirilmesine ve senkronizasyonuna odaklanmıştır. E-devlet Özel Komitesi tarafından ilk icraat olarak 11 öncelik belirlenmiştir. Bu önceliklerin üç alt başlık altında toplanması mümkündür. Operasyon alt başlığı altında; ulusal finans bilgi sistemleri, ulusal eğitim bilgi sistemleri, personel politikası destek sistemi, elektronik belge yönetim sistemi ve yerel e-devlet sistemleri bulunmaktadır. Vatandaşlara hizmet başlığı altında; evden vergi ödeme hizmeti sistemi, çevrim içi e-ihale sistemi, bütüncül toplumsal sigorta sistemi ve vatandaşlar için devlet (G4C) hizmet portalı yer almaktadır. Son olarak müşterek ihtiyaçlar başlığı altında ise elektronik belge doğrulama ve devlet veri merkezi söz konusudur. 2003 yılında “Dünyanın en iyi açık e-devletini oluşturmak” hedefiyle yine E-devlet Özel Komitesi tarafından E-Devlet Yol Haritası oluşturulmuştur. Bahsi geçen yol haritası kapsamında 2001 yılında belirlenen 11 önceliğin yürütülmesinde belirlenen sorunları ve zorlukları ele alarak 31 yeni öncelik belirlenmiştir. Bu dönemde farklı düzeylerdeki ve işlevlerdeki sistemlerin yatay ve dikey bağlantıları ön plana çıkarılmıştır. 2008 yılında 1994 yılında kurulmuş olan Bilgi ve İletişim Bakanlığı lağvedilmiş ve bu Bakanlığın görevleri; Bilim ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ve Kültür Bakanlığı arasında bölünmüştür. Bu durumla paralel olarak E-devlet Özel Komitesi cumhurbaşkanlığı komitesinden başbakanlık komitesine

indirgenmiş ve yürütme yetkisi olmayan bir danışma organına dönüştürülmüştür. İçişleri Bakanlığı bu yıllarda e-devletin planlanması ve yürütülmesi sorumluluğunu üstlenmiştir (Lee, 2016: 62-81). Sonraki yıllarda bilgi teknolojilerine yapılan yatırım nesnelerin interneti, bulut bilişim ve büyük veri alanlarında kayda değer ilerlemeleri beraberinde getirmiştir (Kim & Choi, 2016: 18).

2011 yılında bilgisayar tabanlı e-devletten mobil tabanlı e-devlet hizmetlerine geçiş için Akıllı E-Devlet Planı ilan edilmiştir. Plana göre akıllı e-devlet, vatandaşların zaman ve mekândan bağımsız olarak devlet hizmetlerine erişimini sağlamak için en son bilgi teknolojisini ve kamu hizmetlerini birleştiren, vatandaşlarla sürekli iletişim içinde olan ve vatandaş katılımını önceleyerek gelişmeye devam eden devlet biçimi olarak tanımlanmıştır. 2013 yılına gelindiğinde Bilim ve Teknoloji Bakanlığının yerine Bilim, Bilgi ve İletişim Teknolojileri ve Gelecek Planlama Bakanlığı kurulmuştur. Bu Bakanlığın yerine ise 2017 yılında Bilim ve Bilgi İletişim Teknolojileri Bakanlığı kurulmuştur (Chung & Kim, 2019: 4). 2021 yılı itibarıyla Güney Kore'deki e-devlet uygulamalarından büyük oranda bu Bakanlık ile İçişleri ve Güvenlik Bakanlığı sorumludur.

Güney Kore'de e-devletin gelişiminde birtakım olumsuzlar da söz konusudur. Örneğin e-devlet konusunda bazı bakanlıklar arasında yetki çatışmaları yaşanmıştır. Yetki çatışmaları temel olarak Bilgi ve İletişim Bakanlığı ile diğer bakanlıklar arasında ortaya çıkmıştır. Özellikle, Bilgi ve İletişim Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı, e-devlet üzerinde yetki konusunda kıyasıya bir rekabet içinde olmuştur. Bu konudaki çatışmayı sona erdirmek amacıyla hazırlanan E-devlet İnşası için İdari İşlerin Dijitalleştirilmesini Teşvik Kanunu 2001 yılında yürürlüğe girmiştir. Böylelikle İçişleri Bakanlığı ön planda tutulmuş ve Bilgi ve İletişim Bakanlığının tamamlayıcı bir rol oynaması sağlanmıştır. Bilgi ve İletişim Bakanlığı ve son yıllarda giderek artan bir şekilde İçişleri Bakanlığı, hükümet çapında bu alandaki politika girişimlerinin tasarımcıları olarak hizmet vermiştir. Ancak bu politika, iyi organize edilmiş ve entegre bir e-devlet aygıtı oluşturma konusunda yetersiz kalmıştır. Buna rağmen sonraki yıllarda uygulamaya konulan farklı e-devlet politikalarıyla e-devlet uygulamalarında bir bütünlük oluşturulmuştur. Örneğin, kamu kurumlarının satın alma süreçleri Güney Kore çevrim içi e-ihale sistemi tarafından dijitalleştirilmiş ve merkezileştirilmiştir. Böylece farklı kamu kurumlarının yanı sıra merkezî yönetim ve yerel yönetimler de bu sistem üzerinden çalışmak zorunda kalmıştır (Choi, 2010: 476-491).

3.2. Güney Kore'deki E-Devlet Uygulamaları

Güney Kore'de ilan edilen E-Devlet 2020 Ana Planı, ulusal politikanın bilime ve kanıta dayalı olmasını sağlamak ve vatandaşlar için açık, yenilikçi bir devlet elde etmeye odaklanmaktadır. Bununla birlikte, Akıllı Devlet Ana Planı, kamu yönetiminde inovasyon için yapay zekânın geliştirilmesi ve kullanılması alanında kılavuz olmakta ve bir çerçeve oluşturmaktadır. Akıllı devlet uygulama stratejisi, sürdürülebilir bir dijital ekonominin gelişimi için güçlü bir temel oluşturmak üzere verileri ve yapay zekâ yeteneklerini güçlendirmeye odaklanan Veri ve Yapay Zekâ Ekonomisini Kolaylaştırma Planına yansıtılmaktadır. Blok Zincir Sanayi Geliştirme Ana Planı, Akıllı Şehir Uygulama Stratejisi ve Yeni Sanayi ve Teknoloji Yol Haritası gibi ulusal mekanizmalar, iyileştirilmiş ve toplumun yararını gözetken kamu yönetimi için yeni teknoloji geliştirme sürecini hızlandırarak kolaylaştırmaktadır. Devam eden bu girişimlere ek olarak, e-katılım (e-People), açık veri (data.go.kr) ve e-ihale (KONEPS) için platformlar sağlanmaktadır (UN, 2020: 49). Örneğin KONEPS elektronik olarak Kore'deki tüm kamusal tedarik faaliyetlerini tek elden yürütmektedir. Bu sistem 2005 yılından itibaren satın alma süreçlerini büyük ölçüde iyileştirmiştir. İhale duyurularının, sözleşmelerin hazırlanmasının ve sözleşme takibinin elektronik ortamda gerçekleştirilmesi hem trilyonlarca Kore Wonu'nun tasarruf edilmesine hem de tüm süreçlerin son derece şeffaf hâle getirilmesine olanak tanımıştır (Beschel, Kim & Choi, 2016: 6). Böylelikle büyük oranda hem kayırmacılığın hem de yolsuzlukların önüne geçilmiştir.

Önceki bölümlerde de belirtildiği gibi erişilebilir, ekonomik ve güvenilir bağlantı, özellikle genişbant internet, dijital dönüşüm ve e-devlet uygulamalarının yaygınlık kazanmasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır (UN, 2020: 66). Güney Kore, sınırları içinde herhangi bir yerden e-devlet hizmetlerine erişimi kolaylaştırmak için gerekli altyapı ile donatılmıştır. Bu kapsamda kurumsal ilerlemeler onlarca yıl önce başlatılmış ve 1987 yılında Bilgi Telekomünikasyon Teşvik Derneği kurulmuştur. Bunu Anayasa Komisyonu tarafından Kore Veri Tabanı Ajansının kurulması izlemiştir (Salsabila & Purnomo, 2018: 46). Bu gelişmeler, Güney Kore'nin sadece e-devleti değil, tüm vatandaşların bu sisteme erişebilmesi için gerekli altyapı yatırımlarını da önemseydiği anlamına gelmektedir. Zira dezavantajlı vatandaşların da dahil edilerek toplumun tüm kesimlerinin e-devlet hizmetlerine erişiminin sağlanması sistemin etkinliğini artırmaktadır.

Güney Kore'de merkezî yönetime bağlı kurumlardan gelen bilgileri entegre etmek için Ulusal Bilgi Kaynakları Servisi (The National Information Resources Service-NIRS)

kurulmuştur. NIRS, merkezî yönetim kurumlarının verilerini ve bilgilerini entegre etmekten ve yönetmekten sorumlu olan dünyanın ilk veri merkezidir. NIRS, her kamu kurumu tarafından ayrı ayrı yönetilen bilgi kaynaklarını tek bir merkezî konumda birleştirmek için kurulmuştur. Ayrıca, bilgi kaynaklarının verimsiz kullanımı, bilgi ve iletişim teknolojisi yatırımlarında tekrarlama, bilgi teknolojileri uzmanlığının eksikliği, izole bilgi sistemlerinin işletilmesi ve güvenlik risklerine geniş ölçüde maruz kalma ile ilgili zorlukları ele almak amacıyla kullanılmaktadır. Bu veri merkezinin dört ana işlevi aşağıdaki gibidir (UN, 2020: 196):

1- Merkezî yönetime bağlı 45 kurum tarafından sunulan 1.230 dijital devlet hizmetinin entegre edilmesi, işletilmesi, yönetilmesi ve sunucular ile depolama dâhil olmak üzere devlete ilişkin yaklaşık 45.000 bilgi kaynağının kontrol edilmesi;

2- Kamu kurumları arasındaki bilgi paylaşımını kolaylaştırmak ve kaynak kullanımını optimize etmek için hükûmete özel G-Cloud aracılığıyla bilgilerin toplanması ve depolanması;

3- Tüm devlet görevlilerinin veriye dayalı kamu politikası oluşturmayı desteklemesi amacıyla kurulmuş olan büyük veri portalı Hye-An'ı işletmek;

4- Yapay zekâ teknolojilerini kullanan entegre bir güvenlik yönetim sistemi aracılığıyla ulusal bilgi kaynaklarını siber tehditlere karşı korumak.

Güney Kore'de e-devlet uygulamaları devletin görevlerini yerine getirme ve vatandaşlarla etkileşim kurma şeklini büyük ölçüde değiştirmiştir. 1980'li yıllarda daha çok yozlaşma ve kayırmacılığa karşı kullanılan e-devlet kapsamında son yıllarda özellikle kamu hizmetlerinin sunumuna ve operasyonel verimliliğe odaklanılmıştır. Bu eksen değişikliği, uygulanmakta olan politikanın mevcut kalıplarla değiştirilmesi yerine yeni politikaların benimsendiğini göstermektedir. Bu devrim niteliğindeki yaklaşım, değişimi sağlamakta ve başarıyı beraberinde getirmektedir (Choi, 2010: 485). Öte yandan Güney Kore'de e-devlet başarısını sürdürülebilir kılan dört faktörün olduğu söylenebilir. İlk olarak, siyasi ve teknik altyapı ile desteklenen sağlam bir bağlılığa dayalı değişime açık bir yönetim yaklaşımı söz konusudur. İkinci olarak, ortak bir proje olan e-devlet, bizzat cumhurbaşkanları tarafından yönetilmiş ve bu durum, planlama ve bütçeleme gibi alanlar da dâhil olmak üzere özel sektörle entegre bir sistem kurmayı mümkün kılmıştır. Üçüncü olarak, vatandaş desteği yaratmayı amaçlayan hükûmet, medya kuruluşları, iş dünyası ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği içerisinde hareket etmiştir. Son olarak, kurum içi çatışmaları çözmek, stratejik planlama sürecini önceliklendirmek ve uluslararası kuruluşlardan dış destek almak için uygulama izleme

performansı ile e-devleti entegre edebilen kamu kurumları arasında oldukça sağlam bir iş birliği oluşturulmuştur (Salsabila & Purnomo, 2018: 48).

Ramli'ye (2017: 17) göre Güney Kore, sağlam ve yüksek hızlı bir internet altyapısına sahiptir. Güney Koreliler arasında yüksek hızlı internet bağlantısı mevcuttur ve bilgi iletişim teknolojileri okuryazarlığı oldukça yüksektir. Güney Kore'de Kapsamlı bir yasal çerçeve bulunmaktadır ve gizlilik ile güvenlik ön planda tutulmuştur. Yeterli mali kaynaklar, uygulamanın ilk aşamasında bilgi teknolojileri alanındaki yatırımlar için gerekli sermayeyi sağlamıştır. Aynı zamanda devlet ile özel sektör arasında karşılıklı yarar esasına dayanan bir ilişki mevcuttur ve devlet bu alanda açık piyasa politikası izlemektedir. E-devlet uygulamaları için iyi bir liderlik ve siyasi destek söz konusudur. Hükûmet, açık ve şeffaf bir strateji izlemekte ve politika uygulamaktadır. Devletin bu konuda doğrudan düzenleyici rolü ve dolaylı kolaylaştırıcı rolü bulunmaktadır. Güney Kore teknik açıdan anlayışlı ve kolektivist bir kültüre sahiptir. Ayrıca, kamu görevlilerinin ve vatandaşların değişime açık bir yapısı bulunmaktadır. Kim ve Choi'ye (2016: 34-36) göre ise Güney Kore cumhurbaşkanlarının tamamının net bir e-devlet gelişimi vizyonu ve koordinasyon için liderlik becerilerine sahip olması e-devlet sürecinin gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bilgi iletişim teknolojileri için insan kaynağının yetiştirilmesi ve gerek kamu personelinin gerekse halkın bu konuda eğitilmesi e-devlet politikalarının başarıya ulaşmasında başat rol oynamıştır.

Güney Kore'deki güncel e-devlet uygulamaları ise aşağıdaki gibidir (Digital Government, 2021):

- e-People (www.epeople.go.kr): Bu sistem, tüm sivil dilekçelerin, tekliflerin ve politika tartışmalarının internette uygun bir şekilde dosyalandığı ve işlendiği, devlet çapında büyük bir çevrim içi iletişim kanalıdır. Dilekçe veya teklif sunulduğunda, sistem onu tek elden işleme alınması için 924 devlet kurumu arasından en ilgili kuruma nakletmektedir. Ayrıca sistem, kişilerin görüşlerini takip etmekte ve sıklıkla gelen veya hızla artan talepleri tespit ederek şikayetlerin önlenmesi ve erken çözümlenmesi için ilgili kurumlara iletmektedir.

- Devlet24 (Tek Durak Kamu Hizmeti Portalı – www.gov.kr): Bu sistem merkezi yönetim, kamu kurumları ve yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetleri bir araya getirmektedir. Sistem 70.000 devlet hizmeti hakkında bilgi toplar, her alana göre bilgi sağlar ve kullanıcıların yaşam döngüsü ve özelleştirilmiş avantajlara göre devlet hizmetlerini aramasına olanak tanır. Sistem, kapsamlı bilgi temin eden ve duruma göre çeşitli temel hizmetler için başvuru alan tek noktadan hizmet (hamilelik, doğum, çocuk bakımı, ölüm vb.) sağlamaktadır.

- Open.go.kr: Bu sistem, kamu yönetiminde şeffaflığı artırmak ve bilgi edinme hakkını genişletmek amacıyla kamu kurumları tarafından tutulan ve yönetilen bilgileri vatandaşlara uygun ve hızlı bir şekilde temin etmektedir. Sistem, kamu kurumlarında üretilen, açıklanacak bilgi olarak sınıflandırılan ve yöneticiler tarafından onaylanan belgelerin orijinal metinlerini gerçek zamanlı olarak bulundurmaktadır.
- Data.go.kr: Bu sistem, kamu kurumları tarafından üretilen, elde edilen ve yönetilen tüm kamu verilerini tek bir portal üzerinden sunarak kamu verilerinin vatandaşlar için kolay ve rahat bir şekilde kullanılmasını sağlamaktadır. Sistem, dosya verileri ve görselleştirilmiş içerik biçiminde 23.000 veri kümesinden istenen genel verilerin hızlı bir şekilde aranmasını desteklemektedir. Ayrıca vatandaşlara halihazırda açıklanan veriler dışında kamuya açık verilerin sağlanması için başvuruda bulunmaları için bir pencere sunmaktadır.

Kısaca ifade etmek gerekirse Güney Kore’de uygulanmakta olan güncel e-devlet uygulamaları ile vatandaşın gelen dilekçe ve talepler ilgili kamu kurumlarına hızlı olarak aktarılmakta ve yoğunluk gösteren şikâyet ve taleplere ilişkin özel önlemler alınmaktadır. Ayrıca merkezî yönetim, kamu kurumları ve yerel yönetimler tarafından sunulan e-devlet hizmetlerinin tamamına tek bir portal üzerinden erişim sağlanabilmektedir. Bununla birlikte kamu kurumlarının elinde bulunan belgelerin ve verilerin vatandaş ile paylaşımı sağlanmaktadır.

4. Japonya’da E-Devlet

Japonya'nın e-devlete geçişi oldukça yavaş bir süreç içerisinde gerçekleşmiştir. 1990'ların ortalarında, birkaç Avrupa ve Kuzey Amerika ülkesi, yalnızca ülke çapında ve yerel düzeyde e-devlet sistemleri oluşturmak için değil, aynı zamanda sivil örgütler oluşturmak için de internet kullanımında önemli gelişmeler kaydetmiştir. Bununla birlikte, Japonya’daki politika yapıcıların konuyu geleneksel olarak anlamaları ülkede e-devlet uygulamalarının hayata geçirilmesini geciktirmiştir. Japon politikacılar bu dönemde statükoyu korumak için tanıdık teknolojileri kullanmışlardır (Jain, 2002: 240). Japonya’nın bilgi teknolojileri alanındaki geri kalmışlığı Japonya hükûmeti tarafından 2001 yılında yayımlanan e-Japonya Stratejisi’nde de kabul edilmiştir. Strateji belgesinde yer alan ifadelerle göre Japonya, bilgi teknolojileri alanındaki gelişmeleri benimseme konusunda diğer ülkelerin oldukça gerisinde kalmıştır. O yıllarda Japonya’daki internet kullanımı büyük sanayi ülkeleri arasında en düşük seviyede idi ve Asya-Pasifik bölgesindeki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında da yüksek sayılmazdı. Japonya, bilgi teknolojisinin işletmelerde ve kamu yönetiminde kullanımı konusunda da diğer

ülkelerin gerisinde kalmıştır. Hızlı bir değişim ortamında, Japonya'nın bilgi teknolojileri devrimini benimseme konusundaki gecikmesinin gelecekte rekabet avantajlarında onarılamaz bir boşlukla sonuçlanabileceği bu belgede kabul edilmektedir (E- Japan Strategy, 2001). Bu nedenle özellikle 2001 yılından itibaren e-devlet uygulamalarına ve bilgi toplumu oluşturma süreçlerine büyük bir önem verilmiştir. Takip eden bölümlerde Japonya'da e-devlet sisteminin tarihsel evrimi ve güncel uygulamalara yer verilmiştir.

4.1. Japonya'daki E-Devlet Uygulamalarının Tarihsel Arka Planı

Japonya'da modern bilgi teknolojileri politikasının başlangıcı, 2 Ağustos 1994'te Japonya Bakanlar Kurulu tarafından oluşturulan ve başkanlığını zamanın Başbakanı Murayama'nın yaptığı Gelişmiş Bilgi ve Telekomünikasyon Toplumunu Destekleme Merkezinin kurulmasına dayanmaktadır. Merkezin kuruluş amacı gelişmiş bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılmasını yaygınlaştırarak bilgi ve telekomünikasyon toplumunun gelişmesine katkı sağlamaktır. Bu kuruluşun genel merkez yönetimi için bakanlıklar arasında şiddetli bir rekabet yaşanmıştır. Örneğin, Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı, genel müdür yardımcısının atanması konusunda genel anlamda bilgisayarlardan sorumlu olan Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı ile çatışmıştır. Ayrıca 1995 mali yılı bütçe taleplerinde iki bakanlık arasında bilgi altyapısı geliştirme harcamaları konusunda kıyasıya bir rekabet yaşanmıştır (Asano, 2010: 306).

Bu çabalara paralel olarak kabine, kâğıt tabanlı bilgi işlemeden telekomünikasyon ağları kullanılarak dijitalleştirilmiş bilgi işlemeye geçiş için 1995 mali yılından itibaren 5 yıllık bir plan olarak Yönetimin Dijitalleştirilmesinin Teşviki Temel Planını 25 Aralık 1994'te kabul etmiştir. Aynı zamanda “Dijitalleşmeye Karşı Başvuru ve Raporlama Prosedürlerinin Yeniden Düzenlenmesine Yönelik Kılavuz” oluşturulmuş ve dijitalleştirilmiş prosedürler uygulanmaya başlanmıştır. Temel planın ardından hükûmet tarafından, kamu kurumları arasındaki veri akışını kolaylaştırmak ve güçlendirmek için kamu kurumlarının ilgili yerel alan ağlarını (Local Area Networks-LAN) birleştiren Kasumigaseki geniş alan ağı (Kasumigaseki Wide Area Network) hayata geçirilmiştir. Bu proje, kamu kurumları arasında veri akışını kolaylaştırmaya hizmet etmiştir. Hükûmetin daha kapsamlı bir biçimde dijitalleşmesini teşvik etmek için 1997 yılında bahsi geçen Temel Plan yenilenmiştir. Böylelikle internetin daha geniş bir şekilde kullanılması ve elektronik belge alışverişi teşvik edilmiştir. Bir sonraki aşamada hükûmet, “İleri Bilgi ve Telekomünikasyon Toplumunun Teşviki için Temel Politika Kapsamında Eylem Planı” başlıklı başka bir temel planı kabul etmiştir. 1999 yılında kabul edilen bu plan; e-ticaretin

genişletilmesi, kamu sektörünün bilgisayarlaştırılması, bilgi okuryazarlığının ve bilgi iletişim altyapısının geliştirilmesi olmak üzere dört temel politika hedefi için öncelikli finansman sağlamıştır 2000'li yılların başında, Japonya'daki bilgi teknolojileri alanındaki politikaların gelişimi daha da canlanmıştır. İlk olarak, hükümet tarafından 2000 yılında "Uygulamanın Dijitalleştirilmesinin Teşvik Edilmesine İlişkin Temel Çerçeve ve Raporlama Prosedürleri" başlıklı yeni bir temel plan ilan edilmiştir. Bu plan ile vatandaşlar ve merkezî yönetim arasındaki çevrim içi dosyalama, raporlama ve diğer süreçlerin iyileştirilmesi amaçlanmıştır (Jain, 2002: 241-242; Kudo, 2008: 106-108; Asano, 2010: 307-308).

Japonya'da 06.12.2000 tarihinde Gelişmiş Bilgi ve İletişim Ağı Topluluğunun Oluşumuna İlişkin Temel Kanun yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Kanun'un 2. maddesine göre "gelişmiş bilgi ve iletişim ağı toplumu" terimi, internet ve diğer gelişmiş bilgi ve iletişim ağları aracılığıyla geniş bir yelpazede bilginin ücretsiz ve güvenli bir şekilde elde edilmesi, paylaşılması veya küresel olarak iletilmesi yoluyla her alanda yaratıcı ve güçlü gelişimin sağlanabileceği bir toplum anlamına gelmektedir. Kanun'un 7. maddesi kapsamında özel sektör ilke olarak gelişmiş bir bilgi ve iletişim ağı toplumunun oluşumunda öncü bir rol oynayacaktır. Japonya hükümeti ve yerel yönetimler bu konuda özel sektörü destekleyecektir. Kanun'un 21. maddesine göre gelişmiş bir bilgi ve iletişim ağı toplumu oluşturmak için geliştirilen stratejiler, vatandaşların rahatını artırmak için bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı ile kamuda hizmetlerin çeşitlendirilmesi ve kalitesinin artırılması için gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamaktadır. Bu Kanun çerçevesinde Bakanlar Kurulu bünyesinde gelişmiş bir bilgi ve iletişim ağı oluşturmak için hızlı ve kapsamlı stratejiler izlemek amacıyla Gelişmiş Bilgi ve İletişim Ağı Topluluğunun Teşviki için Stratejik Merkez (sonraki yıllarda Bilgi Teknolojileri Stratejik Genel Merkezi tabiri de kullanılmıştır) kurulmuştur. Genel Merkezin görevleri arasında gelişmiş bir bilgi ve iletişim ağı toplumu oluşturmak için öncelikli politika programının ve bu alanda stratejilerin hazırlanması yer almaktadır (Basic Act on the Formation of an Advanced Information and Telecommunications Network Society, 2000)

Japonya bilgi toplumunu geliştirme konusundaki ilk kararlı adımları 2001 yılında Bilgi Teknolojileri Stratejik Genel Merkezi tarafından ilan edilen e-Japonya Stratejisi ile atmıştır. Buna göre Japonya, herkesin bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkin bir şekilde yararlandığı ve bu teknolojilerin faydalarının toplumun tüm kesimleri tarafından paylaşıldığı gelişen bir bilgi toplumu yaratmak için bir an önce devrimci ve gerçekçi adımlar atmayı planlamıştır. Bu plan ile hükümet, beş yıl içinde Japonya'yı dünyanın en gelişmiş bilişim ülkesi yapacağını ilan

etmiştir (Uçkan, 2003: 90). Bu dönemde yeni bir ulusal bilgi teknolojileri altyapısının geliştirilmesi için dört öncelikli politika alanı belirlenmiştir (E-Japan Strategy, 2001):

- 1) Ultra yüksek hızlı bir ağ altyapısı ve rekabet politikalarının uygulanması;
- 2) Elektronik ticaretin kolaylaştırılması;
- 3) Elektronik bir devletin gerçekleştirilmesi;
- 4) Yüksek kaliteli insan kaynaklarının yetiştirilmesi.

2003 yılına gelindiğinde 2. e-Japonya Stratejisi ilan edilmiştir. Bu kapsamda özel sektörün devlet desteğiyle öncü bir rol oynadığı ve bilgi teknolojilerinin kullanımı ile iyileştirilecek olan yedi öncelikli alan belirlenmiştir. Bu strateji belgesi doğrultusunda belirlenen bilgi teknolojilerinin kullanımıyla halkın üzerinde doğrudan olumlu etki oluşturabilecek yedi alan şöyle sıralanabilir: tıbbi hizmetler, gıda, yaşam tarzı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin finansmanı, enformasyon, istihdam ve işgücü ile son olarak kamu hizmeti (E-Japan Strategy, 2003: 7).

2009 yılında ise i-Japonya 2015 Stratejisi ilan edilmiştir. Burada elektronik Japonya'dan ve e-devletten ziyade dijital içerme ve inovasyona vurgu yapan i-Japonya kavramına doğru bir yönelim söz konusu olmuştur. 2015 yılına doğru ilerlerken, i-Japonya Stratejisi, dijital teknolojileri, toplumun hava ve su gibi her köşesinde evrensel bir norm olarak kabul edilecek şekilde kullanmayı ve ekonomi ve toplum genelinde dijital içerme koşulu yaratmayı amaçlamaktadır. Böylece, insanların yaşamlarını ve bağlantılarını zenginleştirebilecek bir toplum yaratmak için gerekli bilgilerin ihtiyaç duyulduğunda; adil, kolay ve güvenli bir şekilde elde edilebileceği ve kullanılabilirliği ortamların gelişmesine yol açması hedeflenmiştir. E-Japonya Stratejisi ile ağ altyapısının geliştirilmesine vurgu yaparken, 2. e-Japonya Stratejisi esas olarak dijital teknolojilerin kullanımı yoluyla sosyo-ekonomik yapıların dönüşümü ile ilgilenmiştir. Bu süreç içerisinde bilgi ve iletişim altyapısının gelişimi ilerlemiştir, ancak birçok vatandaş bu gelişmenin sonuçlarını henüz deneyimlememiştir. Bu nedenle i-Japonya 2015 Stratejisi oluşturulmuştur. Yeni strateji kapsamında elektronik devlet ve elektronik yerel yönetim alanları, sağlık hizmeti ve sağlık alanları, eğitim ve insan kaynakları alanı olmak üzere üç öncelikli alan tespit edilmiştir (i- Japan Strategy, 2009: 2-4).

2010 yılında Bilgi ve İletişim Teknolojilerinde Yeni Bir Strateji ilan edilmiştir. Bu strateji kapsamında vatandaşların egemenliğini teşvik etmek amacıyla, vatandaş odaklı bir elektronik yönetim elde etmek için bilgi teknolojileri devriminin öncelikli olarak devlet

içerisinde gerçekleştirilmesi gerekliliği vurgulanmıştır. 2020 yılına kadar vatandaşların günlük yaşamlarıyla yakından ilgili alanlarda başvuruda bulunmak veya sertifika almak için devlet dairelerini ziyaret etmelerinin gerekmemesi bir hedef olarak ortaya konmuştur (A New Strategy in Information and Communications Technology, 2010: 1-2).

2012 yılında Bilgi Teknolojileri Stratejik Genel Merkezi, kamu verilerinin halkın bir varlığı olduğu anlayışıyla kamu verilerinin kullanımını teşvik etmeye yönelik temel bir strateji olarak Açık Yönetim Veri Stratejisini benimsemiştir. Stratejinin amaçları, yaşam standardını yükseltmek ve ticari faaliyetleri canlandırmak, Japon toplumunun ve bir bütün olarak ekonominin gelişimine katkıda bulunmak için kamu verilerinin kullanımını teşvik etmek ve bunları geniş çapta uygulamak için hızlı bir biçimde önlemler almaktır (Open Government Data Strategy, 2012: 1). Burada şeffaf yönetimden ziyade yönetiminin sahip olduğu tüm veriyi özel sektör kuruluşlarıyla ve vatandaşlarla paylaşmasına yönelik olarak “açık yönetim” terimi ön plana çıkarılmıştır. Zira şeffaflık hesap verebilirliği de beraberinde getirmektedir. Ancak burada daha çok eldeki verilerin paylaşılması söz konusudur.

4.2. Japonya’da E-Devlet Uygulamaları

Japonya’da uygulanmakta olan Devlet Dijital Dönüşüm Planı, yönetimi güçlendirmek ve vatandaşların yaşamlarını iyileştirmek için yeni teknolojilerin kullanımına ve insan kaynaklarının geliştirilmesine odaklanmaktadır. Japonya, bilgi teknolojileri yatırımlarını optimize ederek, satın alma reformlarını uygulayarak ve belediye düzeyinde ulusal dijital devlet planının etkinleştirilmesini kolaylaştırarak dijital çağda yeni yönetim imajını şekillendirmektedir. Bilim, Teknoloji ve Yenilik Konseyi, ülkede bilgi paylaşımını ve yayılmasını kolaylaştırmayı ve iş geliştirme süreçlerini desteklemeyi amaçlayan bir dizi e-devlet girişimi üzerinde çalışmaktadır. Japonya’da, e-devlet için merkezî bir portal (egov.go.jp) ve katılım (e-Testimony), açık veri (data.go.jp) ve kamu alımları (geps.go.jp) için ek e-devlet platformları bulunmaktadır. Ayrıca Japonya’da uygulanmakta olan e-devlet politikalarının yasal çerçevesi, kişisel dijital güvenlik ve dijital verilere erişime odaklanmaktadır (UN, 2020: 49).

Japonya’daki e-devlet uygulamaları ile ilgili en önemli gelişme, kamu hizmetleri ve bu hizmetlerden sorumlu devlet kurumları ile ilgili her türlü bilgiye erişim sağlamak için kamu kurumlarının ana sayfalarını birbirine bağlayan tek bir portalın kurulmasıdır. Bu kapsamlı devlet portalı (e-gov.go.jp) 2001 yılında hayata geçirilmiştir. Bu portal; tüm bakanlıklar, bakanlık birimleri ve yerel yönetimler için bir giriş noktası görevi görmekte ve geniş arama

olanaklarına sahip bulunmaktadır. Aynı zamanda; yönetsel ayrıntılara, yasal metinlere, hükümet istatistiklerine, yıllık raporlara ve benzerlerine hazır erişim sağlayarak şeffaflığa ve hesap verebilirliğe hizmet etmektedir (Jain, 2002: 242-243). Japonya'nın resmî web portalı olan e-devlet, İçişleri ve Haberleşme Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Japonya hükûmeti, idari prosedürlerin çevrim içi kullanımı, devlet bilgilerinin elektronik olarak sağlanması, iş ve sistemlerin optimizasyonu, bilgi sistemleriyle ilgili devlet alımlarının iyileştirilmesi ve bilgi güvenliği önlemleri gibi girişimleri teşvik etmeye özen göstermektedir. Bu web portalı, ziyaretçinin amacına göre bir bağlantılar koleksiyonu sağlamakta ve ayrıca Japonya hakkında faydalı bilgiler barındırmaktadır.

Bazı ülkeler, veri standardizasyonuna yönelik sektörel yaklaşımlar benimsemiş veya kamu-özel veri ortaklıklarını yöneten yasal mekanizmalar oluşturmuştur. Japonya'da, devlet içindeki rollerin dağılımı dikkate alınarak, altyapı geliştirme ve kamu-özel ortaklığı ve iş birliğinin düzenlenmesi yoluyla kamu-özel verilerinin kullanımını kolaylaştırmak ve yönetmek için 2016 yılında Kamu ve Özel Sektör Veri Kullanımının Geliştirilmesine Dair Temel Kanun kabul edilmiştir. Bu entegre yaklaşım, kamu-özel sektör verilerinin etkin bir şekilde yayılmasını kolaylaştırmakta ve tüm paydaşların üzerinde anlaşmaya varılan standartları korumasını ve uyumluluk gereksinimlerine uymasını sağlamaya yardımcı olmaktadır (UN, 2020: 154).

Japonya'da 2021 yılına kadar bakanlıklar ve kamu kurumları kendi alanları için bireysel olarak e-devlet kapsamında yasal ve düzenleyici sistemler oluşturmuşlardı. Ancak bu durum, kamu çalışanlarının diğer bakanlıkların veya kurumların sistemlerini ve hatta kendi kuruluşlarındaki başka bir bölümün sistemlerini öğrenmesini zorlaştırmıştır. Bununla bağlantılı olarak kamu kurumları tam anlamıyla kullanıcı dostu hizmet üretmede yetersiz kalmıştır. Bu sebeple dijitalleşme yoluyla yönetim kültürünün kullanıcı odaklı bir şekilde yeniden şekillendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla 1 Eylül 2021 tarihinde Bakanlar Kurulu içerisinde Dijital Ajans kurulmuştur. Dijital Ajansın temel amacı dijital toplumun oluşumunu teşvik etmektir. Özellikle, COVID-19 salgını, Japonya yönetiminin dijitalleşmesindeki gecikmeyi ortaya çıkarmıştır. Örneğin, hükûmetin kapatma taleplerinde iş birliği yapan restoranlar konusunda başvurunun alınmasından yardımların ödenmesine kadar tüm süreç oldukça uzun bir zaman almıştır. Çünkü sertifikalar gibi gerekli belgeler ayrıntılı bir biçimde kontrol edilebilmesi için uzun saatler gerektiren kâğıt formatta alınmıştır. Dijital Ajans, yönetsel süreçlerin dijitalleştirilmesi yoluyla bu tür sorunları temelden çözmeye ve veri sistemlerinin standardizasyonunu ve koordinasyonunu teşvik etmeyi böylelikle insanların

günlük yaşamlarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır (Digital Agency, 2021; The Government of Japan, 2021).

Japonya e-devlet uygulamalarına dar bir bakış açısı ile yaklaşmamaktadır. Bunun aksine bilgi teknolojilerini halk düzeyinde yayarak bilgi teknolojileri toplumu oluşturmayı hedeflemektedir. Üstelik bu hedefi Toplum 5.0 kavramı ile daha ileri bir noktaya taşımıştır. Bu süreçteki mihenk noktalarından biri Bilgi Teknolojileri Stratejik Genel Merkezi tarafından 2013 yılında ilan edilen Dünyanın En Gelişmiş Bilişim Ülkesi Olma Bildirisidir. Bu bildiri ile insanların güvenli, huzurlu ve rahat bir şekilde yaşayabileceği, dünyanın en güvenli ve afetlere karşı en dirençli toplumunun gelişimine, herkesin her yerden erişebileceği ve kullanabileceği tek elden kamu hizmetleri sağlamak için kullanıcı kamuoyu perspektifinden elektronik devlet hizmetlerinin sağlanmasına ve hükümet reformuna katkıda bulunmak amaçlanmıştır (Declaration to be the World's Most Advanced IT Nation, 2013: 5).

Toplum 5.0 (süper akıllı toplum) Japonya hükûmeti tarafından “Sanal dünya ve fiziksel (gerçek) dünyayı yüksek oranda bütünleştiren bir sistem tarafından sosyal sorunların çözümüyle ekonomik ilerlemeyi dengeleyen insan merkezli bir toplum” olarak tanımlanmaktadır. Toplum 5.0 kavramı ilk olarak 2015 yılında ilan edilen 5. Bilim ve Teknoloji Temel Planında Japonya'nın arzulaması gereken bir gelecek toplumu biçiminde kullanılmıştır. Bilgi toplumu olarak da bilinen Toplum 4.0 söz konusu olduğunda insanlar internet üzerinden veri tabanlarına erişmekte, bilgi veya verileri aramakta, gerekli gördüklerini alıp analiz etmektedir. Ancak Toplum 5.0'da fiziksel dünyadaki sensörlerden gelen büyük miktarda bilgi sanal dünyada birikmekte ve burada yapay zekâ tarafından analiz edilerek analiz sonuçları fiziksel dünyadaki insanları çeşitli şekillerde beslemektedir. Bu niteliklerle Toplum 5.0'a ulaşmak, yalnızca Japonya'nın değil, diğer ülkelerin de temel sosyal sorunları çözerken ekonomik kalkınmayı gerçekleştirmesini sağlayacaktır. Ayrıca Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının yerine getirilmesine de katkıda bulunacaktır. Japonya, herkesin canlılık dolu yüksek bir yaşam kalitesinin tadını çıkarabileceği insan merkezli bir topluma (Toplum 5.0) ulaşan dünyadaki ilk ülke olmayı hedeflemektedir. Bunu, çeşitli endüstrilerde ve sosyal faaliyetlerde ileri teknolojileri birleştirerek ve yeni değer yaratmak için yeniliği teşvik ederek gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır (Cabinet Office, 2021). Toplum 5.0 kavramının uzun bir süre gündemde kalacağı ve farklı disiplinler tarafından ele alınacağı aşikârdır. Zira sosyolojiden siyaset bilimine, hukuktan kamu yönetimine ve psikolojiye kadar sosyal bilimlerin birçok dalı bu fenomene uyum sağlamak zorundadır.

5. Birleşmiş Milletler E-Devlet Araştırmasında Güney Kore ve Japonya

Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Departmanı 2001 yılında e-devlet araştırmaları yapmaya başlamıştır ve bu araştırmayı 2008'den beri her iki yılda bir tekrarlamaktadır. BM tarafından oluşturulan E-Devlet Gelişim Endeksi (E-government Development Index-EDGI), e-devlet gelişimindeki temel eğilimlerin veriye dayalı bir analizini sağlamaktadır ve üye ülkelerin her bir ölçütün gelişimini takip etmesine ve bu alanlarda iyileştirmeler yapmasına olanak tanımaktadır. Bu analiz, çevrim içi hizmetlerin sunumundaki ilerleme, mobil hizmetlerin sağlanmasındaki eğilimler ve e-devlet gelişiminde bölgesel düzeydeki dönüşümler gibi EGDI seviyelerine katkıda bulunan ana faktörlere odaklanmaktadır. Sağlık, eğitim, sosyal koruma, insana yakışır iş ve herkes için adalet gibi temel önceliklerle ilgili olanlar da dâhil olmak üzere Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarıyla bağlantılar da vurgulanmıştır. EGDI burada anahtar bir kavramı teşkil etmektedir. Peki EGDI nasıl ölçülmekte veya değerlendirilmektedir? E-devlet gelişimindeki son eğilimler, üç bileşenli normalleştirilmiş bir bileşik endeks olan EGDI'de yansıtılan değerlerin analizine dayalı olarak sunulmaktadır. Bunlar; Çevrim İçi Hizmetler Endeksi (Online Services Index-OSI), Telekomünikasyon Altyapısı Endeksi (Telecommunications Infrastructure Index-TII) ve İnsan Kapasitesi Endeksi'dir (Human Capacity Index-HCI). Bu endekslerin her biri, kendi başına bağımsız olarak çıkarılabilen ve analiz edilebilen bileşik bir ölçüttür. Her bileşen endeksinin bileşik değeri, 0 ila 1 aralığına düşecek şekilde normalleştirilmekte ve genel EGDI, üç bileşenli endeksin aritmetik ortalamasının alınmasından türetilmektedir (UN, 2020: 1-2).

2020 yılında yapılan son araştırma kapsamında 193 BM üyesi ülkenin tamamı incelenmiş ve derecelendirilmiştir. EDGI araştırmasında dört temel derecelendirme sınıfı bulunmaktadır. Bunlar, 57 ülkenin bulunduğu ve 0.75 ila 1 arasında değer alan Çok Yüksek (Very High–VH), 69 ülkenin yer aldığı ve 0.50 ila 0.75 arasında değer alan Yüksek (High–H), 59 ülkenin olduğu ve 0.25 ile 0.50 arasında değer alan Orta (Middle–M) ve 8 ülke bulunan, 0 ila 0.25 arasında değer alan Düşük (Low–L) derecelerdir. Ayrıca her derecelendirme sınıfının altında dört alt derecelendirme sınıfı bulunmaktadır. Bu sınıflar aşağıdaki tabloda yer almaktadır (UN, 2020: 2-4):

Tablo 1. EDGI Grupları İçindeki Derecelendirme Sınıfları

Düşük EDGI (L)				Orta EDGI (M)				Yüksek EDGI (H)				Çok Yüksek EDGI (VH)			
L1	L2	L3	LM	M1	M2	M3	MH	H1	H2	H3	HV	V1	V2	V3	VH

Kaynak: UN (2020: 4)

Tabloda bulunan LM ifadesi düşük-orta, MH ifadesi orta-yüksek, HV ifadesi yüksek-çok yüksek, VH ifadesi ise çok yüksek anlamında kullanılmaktadır. Ülkelerin sahip olduğu EDGI değerlendirmesi ise en yüksek VH, en düşük L1 olacak biçimde sunulmaktadır.

BM üyesi 193 ülkenin EDGI ortalaması 2018 yılında 0.55 iken 2020 yılında 0.60'a yükselmiştir. Başka bir ifadeyle e-devlet konusunda dünya genelinde bir ilerleme yaşandığı ileri sürülebilir. Ayrıca genel olarak ifade etmek gerekirse ülkelerin EGDI seviyeleri ile gayri safi milli hasıla seviyeleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki mevcuttur. Çok yüksek EGDI grubunda Birleşmiş Milletler Üye Devletlerinin sayısı 40'tan 57'ye yükselerek 2018 ve 2020 yılları arasında yüzde 43'lük bir artış gerçekleşmiştir. Bu 57 ülke arasından 14'ü VH derecelendirme sınıfında, 15 ülke V3 derecelendirme sınıfındadır ve kalan 28 ülke V2 ve V1 derecelendirme sınıfları arasında eşit olarak dağılmıştır (UN, 2020: 3-33). Bu çalışma kapsamında özel bir öneme sahip olan VH derecelendirme sınıfındaki 14 ülkeye ait veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Endekste en üst sıralarda yer alan ülkeler sırasıyla Danimarka, Güney Kore, Estonya, Finlandiya, Avustralya, Birleşik Krallık, Yeni Zelanda Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda, Singapur, İzlanda, Norveç ve Japonya'dır. Bölgesel açıdan bakıldığında Avrupa'nın büyük bir üstünlüğü olduğu göze çarpmaktadır. Zira 14 ülkeden sekizi Avrupa'da, üçü Asya'da, ikisi Okyanusya'da ve biri Amerika'da bulunmaktadır Ayrıca, Danimarka en yüksek EGDI değerine sahipken, Güney Kore Çevrim içi Hizmetler Endeksi'nde (OSI) lider konumdadır. Ayrıca Avustralya İnsan Kapasitesi Endeksi'nden (HCI) tam puan olmasına rağmen 5. sırada bulunmaktadır (UN, 2020: 12).

Tablonun OSI, HCI ve TII değerleri açısından farklı bir biçimde yorumlanması mümkündür. Örneğin Güney Kore OSI değerine göre 1., HCI değerine göre 12., TII değerine göre ise 3. sıradadır. Japonya OSI değerine göre 10., HCI değerine göre 14. ve TII değerine göre ise 6. sırada yer almaktadır. Bu açıdan bakıldığında iki ülkenin de İnsan Kapasitesi Endeksi'nde başarısız olduğu dikkat çekmektedir. Bu başarısızlık nedeniyle Japonya Telekomünikasyon Altyapısı Endeksi açısından üst sıralarda yer alsa da genel toplamda alt sıralarda bulunmaktadır.

Tablo 2. EDGI Sıralamasında En Yüksek Değerlere Sahip Ülkeler

Ülke	Sınıf	Bölge	OSI değeri	HCI değeri	TII değeri	EGDI değeri (2020)	EGDI değeri (2018)
Danimarka	VH	Avrupa	0.9706	0.9588	0.9979	0.9758	0.9150
Güney Kore	VH	Asya	1.0000	0.8997	0.9684	0.9560	0.9010
Estonya	VH	Avrupa	0.9941	0.9266	0.9212	0.9473	0.8486
Finlandiya	VH	Avrupa	0.9706	0.9549	0.9101	0.9452	0.8815
Avustralya	VH	Okyanusya	0.9471	1.0000	0.8825	0.9432	0.9053
İsveç	VH	Avrupa	0.9000	0.9471	0.9625	0.9365	0.8882
Birleşik Krallık	VH	Avrupa	0.9588	0.9292	0.9195	0.9358	0.8999
Yeni Zelanda	VH	Okyanusya	0.9294	0.9516	0.9207	0.9339	0.8806
ABD	VH	Amerika	0.9471	0.9239	0.9182	0.9297	0.8769
Hollanda	VH	Avrupa	0.9059	0.9349	0.9276	0.9228	0.8757
Singapur	VH	Asya	0.9647	0.8904	0.8899	0.9150	0.8812
İzlanda	VH	Avrupa	0.7941	0.9525	0.9838	0.9101	0.8316
Norveç	VH	Avrupa	0.8765	0.9392	0.9034	0.9064	0.8557
Japonya	VH	Asya	0.9059	0.8684	0.9223	0.8989	0.8783

Kaynak: UN (2020: 12)

Ayrıca belirtmek gerekir ki; Asya kıtasında e-devlet uygulamaları konusunda başarılı bir konumda ve BM araştırmasında 11. sırada bulunan Singapur, söz konusu iki ülkeye göre gerek nüfusunun oldukça düşük olması gerekse kişi başına düşen gayri safi milli hasıla değerinin son derece yüksek olması nedeniyle bu çalışma dışında bırakılmıştır.

6. Uluslararası Telekomünikasyon Birliği Bilgi Toplumu Raporunda Güney Kore ve Japonya

Uluslararası Telekomünikasyon Birliği (International Telecommunication Union-ITU) 1865 yılında, Uluslararası Telgraf Birliği adıyla, iletişim ağlarında uluslararası bağlanabilirliği kolaylaştırmak amacıyla kurulmuştur. 1947 yılında ise BM'ye bağlı olarak faaliyet yürüten ve uluslararası hukuk tüzel kişiliği bulunan bir uzmanlık kuruluşu hâline gelmiştir. ITU'nun üye ağı, 193 üye devletin yanı sıra yaklaşık 900 şirket, üniversite ile uluslararası ve bölgesel kuruluşu içermektedir. ITU tarafından ilk defa 2009 yılında olmak üzere her yıl yayımlanan bilgi toplumunun ölçülmesi raporunun sonuncusu 2018 yılında yayımlanmıştır. Bu raporların hazırlanmasında Eurostat, UNESCO İstatistik Enstitüsü, Birleşmiş Milletler Kalkınma

Programı ve Birleşmiş Milletler Nüfus Bölümünden alınan verilerden yararlanılmıştır. Kuruluş tarafından 11 farklı göstergenin bulunduğu Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişim Endeksi (Information and Communication Technologies Index-IDI) oluşturulmuştur (ITU, 2018).

ITU'ya (2018: 93) göre Güney Kore devleti, ülkenin bir genişbant lideri olmasını sağlamak için süregelen stratejiler yoluyla sektörü teşvik etmiştir. Hevesli tüketiciler, rekabetçi pazarlar ve araştırma topluluğu, donanım üreticileri ve hizmet sağlayıcılar arasındaki güçlü bağlantılar bu durumu kolaylaştırmaktadır. Ülke, gelişmiş bir mobil pazara sahiptir ve en son teknolojilerin uygulanmasında lider olmuştur. Mart 2018 itibarıyla, nüfusun yüzde 87,6'sı internete erişmek için akıllı telefonları kullanmıştır. Hükûmetin, devam eden stratejik planlar aracılığıyla Güney Kore toplumunu her zamankinden daha yüksek bilişim seviyelerine yönlendirmede başarılı olduğu ifade edilebilir.

Japonya söz konusu olduğunda ise hükûmet planlamaları, Ar-Ge yatırımı ve çok yönlü tüketiciler, Japonya'nın en son teknolojileri hızla benimsemesine ve kapsamlı yüksek hızlı bilgi iletişim teknolojilerinin geliştirilmesine katkıda bulunmuştur. 2001 yılında 3G'yi ilk başlatan ülke Japonya olmuştur. 2008 yılı itibarıyla, nüfusun yüzde 100'ü zaten 3G kapsamında olmuştur ve 2012'de 2G hizmetleri sonlandırılmıştır. 2015 yılına kadar, Japonya'daki hanelerin yüzde 99,98'ine (mobil iletişim dâhil) ultra yüksek hızlı bir genişbant hizmeti (yani, 30 Mbps veya daha fazla indirme hızı ile) sunulmuştur. Japonya, yalnızca en son teknolojileri geliştirme, pilot uygulama ve benimseme açısından değil, aynı zamanda uluslararası standart belirleyen kuruluşlarda aktif bir katılımcı olarak bilgi iletişim teknolojileri alanında lider ülkeler arasında yer almaktadır (ITU, 2018: 86).

7. Güney Kore ve Japonya'nın E-Devlet Sistemleri Üzerine Bir Değerlendirme

Öncelikle iki ülkenin e-devlet sistemleri ile ilgili benzerliklere değinmekte fayda bulunmaktadır. Her iki ülkedeki e-devlet uygulamalarındaki benzerliklerden birincisi bakanlıklar arası mücadeledir. Güney Kore'de Bilgi ve İletişim Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı arasında çatışma çıkarken, Japonya'da Posta ve Telekomünikasyon Bakanlığı ile Uluslararası Ticaret ve Sanayi Bakanlığı arasında çekişmeler yaşanmıştır. 2021 yılı itibarıyla Güney Kore'de İçişleri ve Güvenlik Bakanlığı, Japonya'da ise İçişleri ve Haberleşme Bakanlığı tarafından e-devlet uygulamaları yürütülmektedir. İki ülke arasındaki bu bağlamda değinilebilecek bir diğer benzerlik ise sonuç olarak her iki ülkede de içişleri ile ilgilenen bakanlıkların e-devletten sorumlu tutulmuş olmasıdır.

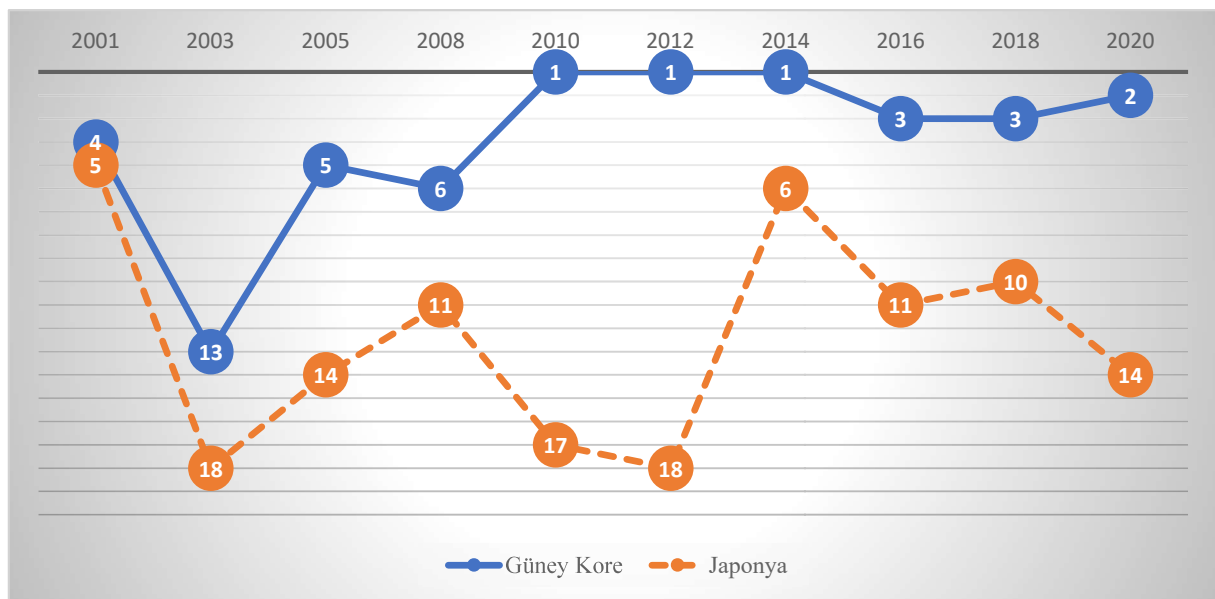
İkinci benzerlik ise, her iki ülkenin de altyapı yatırımlarını öncelikle bilgi teknolojileri ve internete yapmış olmalarıdır. Çünkü erişilebilir, ekonomik ve güvenilir bağlantı, özellikle genişbant internet, dijital dönüşümün ve e-devletin sağlanmasında oldukça önemli bir rol oynamaktadır.

Üçüncü benzerlik ise süreç içerisinde özel sektörün pozisyonudur. Yukarıda da ortaya konduğu üzere bilgi ve iletişim teknolojilerindeki ve e-devlet uygulamalarındaki gelişme arasında doğrudan bir ilişki mevcuttur. İki ülkenin hükûmet belgelerinde de bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmenin özel sektör eliyle yürütüleceği, devletin bu süreçte düzenleyici ve destekleyici bir rol oynayacağı belirtilmiştir.

Dördüncü benzerlik, iki ülkenin de bilgi ve iletişim teknolojilerine ve e-devlet uygulamalarına dar anlamda yaklaşımdan ziyade geleceği biçimlendirebilecek şekilde bilgi toplumu oluşturmayı hedeflemesi ve bu doğrultuda politikalar takip ediyor olmasıdır.

İki ülkenin e-devlet sistemleri ile ilgili farklılıklar için BM'nin ve ITU'nun yapmış olduğu araştırmaların bir arada değerlendirilmesi uygun olacaktır. BM'nin 2001 yılında başlattığı e-devlet araştırmalarında yıllar içerisinde farklı değişkenler ve farklı puanlandırma sistemleri uygulanmıştır. Bu nedenle Güney Kore ve Japonya'nın her yıl aldığı değerlerden ziyade diğer ülkelerin de bulunduğu başarı sıralamasındaki pozisyonlarını karşılaştırmak daha doğru olacaktır. Aşağıdaki grafikte iki ülkenin yıllar içerisindeki başarı sıralamasındaki pozisyonu yer almaktadır.

Grafik 1. Güney Kore ve Japonya'nın Yıllara Göre E-Devlet Başarı Sıralamaları

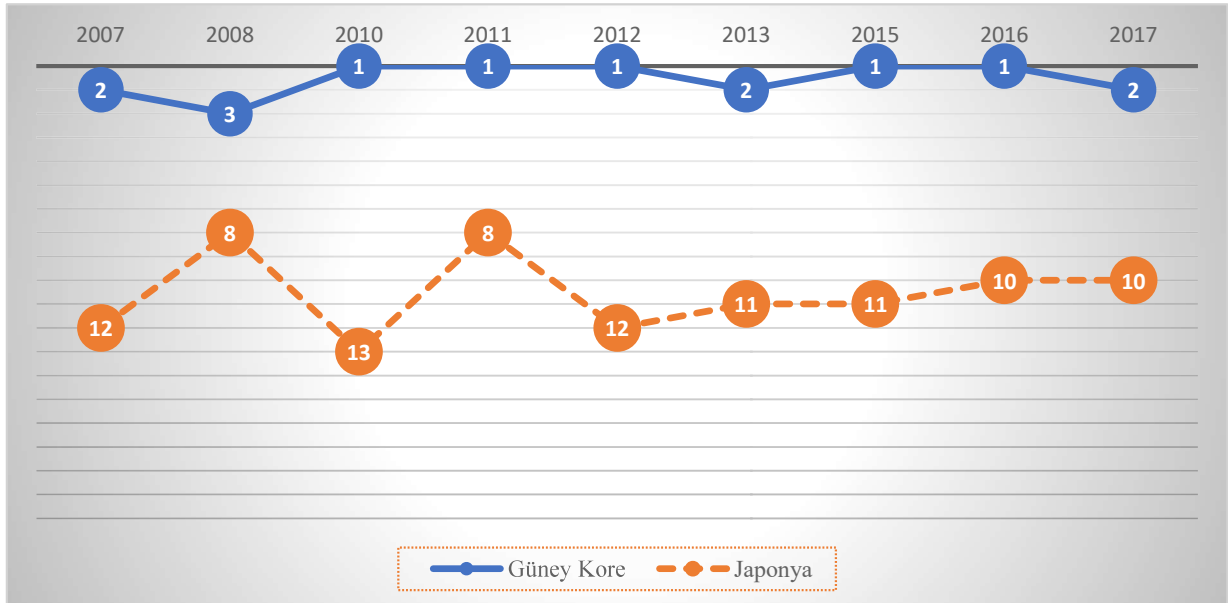
Kaynak: BM E-Devlet araştırmalarından derlenerek hazırlanmıştır.

Grafikten anlaşılacağı üzere Güney Kore ve Japonya e-devlet araştırmalarının başladığı 2001 yılında birbirine oldukça yakın sıralamalarda bulunmuştur. Ancak burada Güney Kore'nin 2010 yılından itibaren art arda üç araştırmada ilk sırayı alması ve sonraki araştırmalarda da ilk üçteki yerini koruması dikkat çekmektedir. Dikkat çekici bir diğer unsur ise Japonya'nın 2012 ve 2014 yılları arasında yaptığı atak ile Güney Kore'ye yaklaşmasına rağmen 2014 yılı sonrasında genel olarak aradaki makasın giderek açılıyor olmasıdır.

Aşağıdaki grafikte ise ITU tarafından yayımlanan bilgi toplumunun ölçülmesi raporlarında yer alan Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişim Endeksi kapsamında Güney Kore ve Japonya'nın yıllara göre başarı sıralaması yer almaktadır.

Grafik 2. Güney Kore ve Japonya'nın Yıllara Göre Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişim Endeksi Sıralamaları

Kaynak: ITU bilgi toplumunun ölçülmesi raporlarından derlenerek hazırlanmıştır.

Grafikte görülebileceği üzere Güney Kore'nin Japonya karşısında bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi ve bilgi toplumu oluşturulması konusunda kayda değer bir üstünlüğü bulunmaktadır. Güney Kore, ITU tarafından ülkelerin bilgi toplumu oluşturmalarının ölçüldüğü dokuz yılın beşinde ilk sırada yer almıştır. Ayrıca ölçümlerin yapıldığı tüm yıllarda ilk üçteki yerini korumayı başarmıştır. Ancak Japonya istenilen düzeyde bir başarı elde edememiştir. Bununla birlikte bu alanda çok hızlı gelişmelerin yaşandığı ve bu verilerin 2017 yılına kadar geçerli olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Güney Kore ve Japonya'nın bilgi ve iletişim teknolojileri gelişim endeksi yukarıdaki gibiyken ayrıntılı bir karşılaştırma için araştırmanın yakından incelenmesi gerekmektedir. Aşağıdaki tabloda ITU tarafından 2018 yılında yayımlanan raporda yer alan 11 temel gösterge kapsamında Japonya ve Güney Kore'nin aldığı değerler yer almaktadır. Ayrıca bu iki ülkenin sahip olduğu pozisyonun karşılaştırmalı olarak algılanabilmesi adına temel göstergelere ilişkin dünya ortalamaları da tabloya dâhil edilmiştir.

Tablo 3. Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişim Endeksine Göre Güney Kore ve Japonya Karşılaştırması

Temel Göstergeler	Güney Kore	Japonya	Dünya Ortalaması
100 kişi başına sabit telefon aboneliği	52.7	50.2	13.0
100 kişi başına mobil hücresel abonelik	124.9	133.5	103.6
100 kişi başına aktif mobil genişbant aboneliği	112.8	133.2	61.9
3G kapsamı (nüfusun yüzdesi)	99.9	99.9	87.9
LTE/WiMAX kapsamı (nüfusun yüzdesi)	99.9	99.0	76.3
İnternet kullanan bireyler (%)	95.1	90.9	48.6
Bilgisayar bulunan haneler (%)	79.9	76.8	47.1
İnternet erişimi olan haneler (%)	99.9	96.2	54.7
İnternet kullanıcısı başına uluslararası bant genişliği (kbit/sn)	69.9	25.0	76.6
100 kişi başına sabit genişbant	41.6	31.7	13.6
Hız katmanlarına göre sabit genişbant aboneliği, dağıtım yüzdesi-10 Mbit/s'ye eşit veya daha yüksek	100	93.5	82.6

Kaynak: ITU Bilgi Toplumunun Ölçülmesi 2018 Raporu'ndan derlenerek hazırlanmıştır.

ITU tarafından yayımlanan Bilgi Toplumunun Ölçülmesi 2018 Raporu'ndan elde edilen verilere göre Japonya kimi alanlarda önde olsa da bilgi toplumunun geliştirilmesinde en büyük etmenler arasında yer alan internet kullanan bireyler, bilgisayar bulunan ve internete erişimi olan haneler gibi alanlarda Güney Kore'nin üstünlüğü bulunmaktadır. Hem bu göstergeler hem de yıllara göre gelişim endeksi sıralamaları göz önüne alındığında bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve bilgi toplumunun yaygınlaşması ile ülkelerin e-devlet alanındaki gelişmişlikleri arasında doğrudan ve pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu kapsamda aşağıdaki gibi bir şekil elde edilebilmektedir.

Şekil 1. Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin E-Devlet Üzerindeki Etkisi

Kısaca ifade etmek gerekirse bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişim bilgi toplumundaki gelişimi beraberinde getirmektedir. Bu sürecin sonunda ise ülkeler e-devlet uygulamalarında daha başarılı sonuçlar elde etmektedir.

Japonya'nın Toplum 5.0 kavramını önceliklendirmesine rağmen bu konuda Güney Kore'nin üstünlüğü olduğunu belirtmek gerekmektedir. Örneğin kişi başına düşen aktif mobil bant aboneliği sayısında Japonya'nın önemli bir üstünlüğü bulunmaktayken internet kullanan birey ve bilgisayar bulunan hane konusunda bu üstünlüğü koruyamamaktadır. Buradan çıkarılabilecek sonuçlardan biri de Japon hükûmetinin bilgi toplumu hatta süper akıllı toplum oluşturma kararlılığına karşın vatandaşların bir bölümünün buna hevesli olmadığı gerçeğidir. Zira var olan mobil bant aboneliği ile internet kullanan birey sayısı arasındaki tezatlık toplumun önemli bir kısmının akıllı telefon kullanmadığını göstermektedir. Özellikle bu alanda yapılacak çalışmaların e-devlet ve bilgi toplumu konusunda yeni tartışmaları beraberinde getireceği aşikârdır.

8. Sonuç

Geçmişte vatandaşlarına daha nitelikli hizmet sunma konusunda birbirleri ile yarışan devletler bugün itibarıyla bu yarış e-devlet sahasında sürdürmeye devam etmektedir. Üstelik nitelikli kamu hizmeti sunumu konusunda ülkelerin karşılaştırılabileceği bir endeks henüz oluşturulamamışken e-devlet konusunda ülke puanlarının tespit edilebildiği bir endeks Birleşmiş Milletler tarafından oluşturulmuştur. Böylelikle ülkeler diğer ülkelerin endeksteği

pozisyonları ile karşılaştırma yapabilmekte ve e-devlet politikalarını yeniden biçimlendirebilmektedir. Şüphesiz ülke örneklerinin bu endeksin dışına çıkarak ayrıntılı bir biçimde karşılaştırılması politika şekillendirme konusunda yardımcı olmaktadır. Bu nedenle çalışma kapsamında Asya kıtasındaki başarılı örnekler arasında yer alan Güney Kore ve Japonya'nın e-devlet sistemleri yakından incelenmiştir.

Her iki ülkede de ilk yıllarda bakanlıklar arasında çatışma yaşanmış, e-devlet sistemi hayata geçirilmeden önce gerekli altyapı yatırımları yapılmış, özel sektör bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda temel aktör olarak belirlenmiş ve bilgi toplumu oluşturma sürecine ağırlık verilmiştir.

Söz konusu benzerliklere karşın Güney Kore'deki bilgi iletişim teknolojilerinin devlet içerisindeki kullanımının Japonya'ya kıyasla en az 10 yıl daha önce başladığı unutulmamalıdır. Diğer bir ifade ile Güney Kore, bilgi teknolojileri ve e-devlet konusunda Japonya'dan çok daha hızlı hareket etmiştir. Ancak Japonya'nın aradaki farkı hızla kapattığı ifade edilebilir. Sonuç itibarıyla Japonya, Birleşmiş Milletlerin 2020 yılında yaptığı araştırmaya göre 14. sırada yer alarak e-devlet konusuna kendisinden daha önce eğilen birçok ülkeyi geride bırakmıştır. Buna rağmen 2021 yılı itibarıyla e-devlet sistemi istenilen düzeyde gelişme sergileyememiş ve Dijital Ajansın kurulması gerekliliği doğmuştur. 2010 yılında 2020 yılına gelindiğinde vatandaşların günlük yaşantısıyla ilgili alanlarda başvuru işlemlerinin e-devlet üzerinden yapılması hedeflenmişken COVID-19 sürecindeki destek başvuruları dijital ortamda alınamamış, bu durum önemli gecikmelere ve zaman kayıplarına yol açmıştır. Bu nedenle Japonya e-devlet konusunda kendini yeterli görmeyerek bu alanda reform yapmaya devam etmektedir.

Her ne kadar Japonya tarafından bilgi toplumu hatta süper akıllı toplum oluşturmaya yönelik adımlar atılsa da halk tarafından bu toplum fikrinin yeterince benimsenmediği ifade edilebilir. Bu durum Japonya'nın telekomünikasyon altyapısı konusunda başarılı bir noktada olmasına rağmen e-devlet endeksinde üst sıralarda yer alamamasına yol açmaktadır. Bu bağlamda Güney Kore söz konusu olduğunda karşılaşılan kamu personelinin ve halkın bilgi iletişim teknolojilerinin kullanımı konusunda geniş çaplı ve ciddi eğitimlere tabi tutulması iki ülke arasındaki başarı farkının temelini oluşturmaktadır.

Kaynakça

- A New Strategy in Information and Communications Technology. (2010). Alınan yer https://japan.kantei.go.jp/policy/it/100511_full.pdf Erişim Tarihi: 28.10.2021.
- Almunawar, M. N., Low, K. C. P., Rahman, M. H., & Mohiddin, F. (2011). E-Government in South Korea: Lessons Learned. *In Proceedings of International Conference on Informatics for Development*.
- Asano, K. (2010). E-government in Japan in Evan M. Berman et al. (Ed.) *Public Administration In East Asia*, Routledge, 305-325.
- Basic Act on the Formation of an Advanced Information and Telecommunications Network Society. (2000). Alınan yer https://japan.kantei.go.jp/it/it_basiclaw/it_basiclaw.html Erişim Tarihi: 25.10.2021.
- Beschel Jr, R. P., Kim, S., & Choi, C. (2016). “Digital Government in Developing Countries: Reflections on The Korean Experience”. T.G. Karippacheril vd. (Ed.), *Bringing Government into the 21st Century The Korean Digital Governance Experience*, 1-11. Washington: The World Bank.
- Cabinet Office. (2021). Society 5.0. Alınan yer https://www8.cao.go.jp/cstp/english/society5_0/index.html Erişim Tarihi: 23.10.2021.
- Choi, H. (2010). E-government in South Korea, in Evan M. Berman et al. (Ed.) *Public Administration In East Asia*, Routledge, 473-493.
- Chung, C. S. (2015). The Introduction of e-Government in Korea: Development Journey, Outcomes, and Future. **Gestion et Management Public**, 3(2), 107-122.
- Chung, C. S., & Kim, S. B. (2019). A Comparative Study of Digital Government Policies, Focusing on E-Government Acts in Korea and the United States. **Electronics**, 8(11), 1362.
- Declaration to be the World’s Most Advanced IT Nation. (2013). Alınan yer https://japan.kantei.go.jp/policy/it/2013/0614_declaration.pdf Erişim Tarihi: 28.10.2021.
- Demirel, D. (2006). E-devlet ve Dünya Örnekleri. **Sayıştay Dergisi**, 61(6), 83-118.
- Digital Agency. (2021). What is the Digital Agency? Alınan yer <https://www.digital.go.jp/en> Erişim Tarihi: 02.11.2021.
- Digital Government. (2021). Public Service/Administration. Alınan yer https://www.dgovkorea.go.kr/service1/g2c_01 Erişim Tarihi: 24.10.2021.

- E-Japan Strategy. (2003). Alınan yer https://japan.kantei.go.jp/policy/it/0702senryaku_e.pdf
Erişim Tarihi: 27.10.2021.
- E-Japan Strategy. (2001). Alınan yer https://japan.kantei.go.jp/it/network/0122full_e.html
Erişim Tarihi: 27.10.2021.
- Ghayur, A. (2006). Towards Good Governance: Developing an E-government. **The Pakistan Development Review**, 1011-1025.
- Güler, B. A. (2004). Karşılaştırmalı kamu yönetimi nedir?. N.E. Keskin vd. (Ed), *Kamu Yönetimi Ülke İncelemeleri*, 3-18. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Günel, C. N. (2018). E-Devlet: Kesintisiz Kamu Yönetimi. N. Kartal ve K. A. Demir (Ed), *Yönetim Genel Esaslar*, 351-364. Ankara: Orion.
- ITU. (2018). Measuring the Information Society Report Volume 2. Alınan yer <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/publications/misr2018.aspx>, Erişim Tarihi: 02.11.2021
- İ-Japan Strategy. (2009). Alınan yer https://japan.kantei.go.jp/policy/it/i-JapanStrategy2015_full.pdf Erişim Tarihi: 28.10.2021.
- Jain, P. (2002). The Catch-up State: E-government in Japan. **Japanese Studies**, 22(3), 237-255.
- Kim, S., & Choi, C. (2016). Institutional and Managerial Dimensions of Digital Government Development in The Republic Of Korea. T.G. Karippacheril vd. (Ed.), *Bringing Government into the 21st Century The Korean Digital Governance Experience*, 13-40. Washington: The World Bank.
- Layne, K., & Lee, J. (2001). Developing Fully Functional E-government: A Four Stage Model. **Government Information Quarterly**, 18(2), 122-136.
- Lee, J. (2016). “Evolution of Digital Government Systems in The Republic of Korea”. T.G. Karippacheril vd. (Ed.), *Bringing Government into the 21st Century The Korean Digital Governance Experience*, 61-88. Washington: The World Bank.
- Moon, M. (2002). The Evolution of E-government Among Municipalities: Rhetoric or Reality? **Public Administration Review**, 62(4), 424-433.
- Ndou, V. (2004). E-Government for developing countries: opportunities and challenges. **The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries**, 18(1), 1-24.
- OECD. (2018). Income Inequality (Indicator). Alınan yer <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm> Erişim Tarihi: 21.09.2021.
- Open Government Data Strategy. (2012). Alınan yer <https://japan.kantei.go.jp/policy/it/20120704/text.pdf> Erişim Tarihi: 30.10.2021

- Ramli, R. M. (2017). E-government Implementation Challenges in Malaysia and South Korea: A Comparative Study. **The Electronic Journal of Information Systems in Developing Countries**, 80(1), 1-26.
- Sadioğlu, U., & Erdinçler, R. E. (2020). Bilgi ve İletişim Teknolojileri Konusunda Devlet Deneyimleri: Güney Kore’de e-Devlet ve Geleceği. **Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisi**, 2(1), 41-60.
- Salsabila, L., & Purnomo, E. P. (2017). Establishing and Implementing Good Practices E-Government (A Case Study: e-Government Implementation between Korea and Indonesia). In *ASEAN/Asian Academic Society International Conference Proceeding Series*.
- Salsabila, L., & Purnomo, E. P. (2018). Establishing and Implementing Good Practices E-Government (A Case Study: Indonesia and South Korea E-Government Implementation 2012-2016). **Journal of Asian Review of Public Affairs and Policy**, 3(3), 36-54.
- The Government of Japan. (2021). New Digital Agency Pursues Inclusive Digitalization. Alınan yer https://www.japan.go.jp/kizuna/2021/09/new_digital_agency.html Erişim Tarihi: 02.11.2021.
- Uçkan, Ö. (2003), *E-Devlet E-Demokrasi ve Türkiye*, Literatür Yayınları, İstanbul.
- UN & ASPA. (2002). *Benchmarking E-government: A Global Perspective*. New York, U.N. Publications.
- UN. (2020). *United Nations E-Government Survey 2020 Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development*, New York, U.N. Publication.
- UNCTAD. (2021). Technology and Innovation Report. Alınan yer https://unctad.org/system/files/official-document/tir2020_en.pdf Erişim Tarihi: 20.10.2021.
- UNDP. (2020). Human Development Index. Alınan yer <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI> Erişim Tarihi: 21.09.2021.
- Yildiz, M. (2007). E-Government Research: Reviewing the Literature, Limitations, and Ways Forward. **Government Information Quarterly**, 24(3), 646-665.
- World Bank. (2020). National Accounts Data. Alınan yer <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD> Erişim Tarihi: 21.09.2021.